

Bomullsängeln on kertomus naisista, jotka rakensivat Suomea saamatta nimiään historiankirjoihin. Ksenia Timoshenko on Helli ja Sannah Nedergård on Hilda. Näytelmä pohjaa Susanna Alakosken vastailmestyneeseen romaaniin, jonka juuret ovat kirjailijan omassa sukhistoriassa Vaasassa. Näytelmään on tekstitys, joten myös ruotsia taitamattomien on helppo seurata sitä. KUVA: FRANK A. UNGER

Parempaa etsimässä

Susanna Alakosken uutuusnäytelmä kysyy, onko työ ihmisen elämän tarkoitus.

Teatteri

Bomullsängeln. Kantaesitys 29.11. Wasa teaterissa.

Wasa teaterin *Bomullsängeln* on pohjalaisittain syksyn teatteritapausta paristakin syystä. Vaasalaislähtöisten kirjailijoiden paikallishistoriaan sijoittuvat uutuusnäytelmät eivät ole kaupungin teattereiden ohjelmistoissa peruskauraa. Myös aiheeltaan perjantaina kantaesityksen saanut *Bomullsängeln* on poikkeuksellinen.

Se on vahvan yhteiskunnallinen näytelmä, joka nostaa esiin historiankirjoituksen ja kirjallisuuden pitkälti hylkimän aihepiirin: tavalliset pohjalaiset työläisnaiset.

Bomullsängelin historiallinen näyttämö on Vaasan puuvillatehdas ja Kapernaumin työläiskortteli. Aikahaarukka ulottuu 1850-luvulta 1950-luvulle.

Puitteiltaan näytelmä on naisen kasvutarina modernisoituvassa Suomessa. **Sannah Nedergårdin** tulkitsema Hilda muuttaa ystävänsä Helliin (**Ksenia Timoshenko**) kanssa maalta Vaasaan paremman elämän perässä. Eletään vuonna 1923. Kaupungissa kaikki on nuorille maalaisnaisille uutta ja suurta: Elämisen vapaus, oma raha ja oma tila. Kahvilat, elokuvat, juhlat, työyhteisö. Kolikon kääntöpuolena tulee raskas työ tehtaassa.

Hildan ja hänen sukunsa historia tuodaan näyttämölle takaumin. Taakse maalle on jäänyt karkotus Sorolan sukutilalta ja kuuden päivän ikäisenä kuollut avioton lapsi.

Vaasasta kotoisin oleva Susanna Alakoski on Ruotsin johtavia köyhyydestä ja työväenluokan ongelmista kirjoittavia kirjailijoita.

Susanna Alakoski on Ruotsin johtavia työväenluokan ongelmista kirjoittavia kirjailijoita. Se näkyy.

Bomullsängel on isoja yhteiskunnallisia teemoja liikutteleva epookki. Viitekehys on ensisijaisesti sosiologinen ja toissijaisesti jos lainkaan psykologinen. Näytelmän eteenpäin potkivana moottorina hyrrää kamppailu kohti parempaa. Avainsanat ovat työ ja ihmisen suhde työhön.

Paremman elämän etsimisen vanaavedessä tulee tukku muita vahvoja teemoja. *Bomullsängeln* ei ole vain työväenluokan vaan myös naisten ja maan hiljaisten historiaa. Susanna Alakoski on selvästi halunnut näyttää, kuinka haavoittuva Hildan ja hänen kaltaistensa naisten asema on ollut ja on yhä jossain.

Näytelmän välitön dramaturginen jännite rakennetaan kahden erilaisen luonnetyyppin varaan. Syvätasolla kyse on kahden erilaisen maailman törmäyksestä. Hilda edustaa staattista yhteiskuntaa. Hänen paras ystävänsä Helli on muutoksen airut.

Helli on rohkea, uudistusmielinen ja yhteiskunnallisesti tiedostava. Hän ajaa työväenluokan oikeuksia ja tohtii asettua tulisesti poikkitelein. Hilda on varovainen, tunnollinen, alistuva ja vähään tyytyvä. Hildalla on talonpoikaiset, maalaiset juuret. Helli suree sisällissodan vankileirin kauheet kokenutta isäänsä. Hilda luottaa jumalaan, Helli uskoo työväenliikkeeseen.

Roolivalinnat osuvat nappiin. Sannah Nedergårdissa on valtava määrä herkkyyttä tuoda näyttämölle hienovireisen Hildan mielenliikkeet. Ksenia Timoshenko räiskyvänä ja vahvana Helliä on onnistunut vastapooli. Erityismaininnan ansaitsee Hildan tätiä näyttelevä **Carola Sarén** vanhan viisaan pohjalaisnaisen arkkityyppinä.

Bomullsängeln on epätendenssimäinen, jopa hieman vanhanaikainen 2010-lukulainen näytelmä. Se ei nosta esiin tässä ajassa olevia, polttavimpia työn ja yhteiskuntajärjestelmän kysymyksiä. Näytelmän henki rakentuu vanhan työväenliikkeen luokkatietoisuudelle. *Bomullsängeln* ei ole kuitenkaan poliittinen siinä mielessä, että julistaisi jotain. Se tyytyy tarkastelemaan kuvaamansa aikaa.

Dramatisointi ja esillepano ovat

raikkaan ja ilahduttavan modernit.

Annina Enckell on tehnyt suuren työn dramatisoidessaan Alakosken yli 400-sivuisen romaanin näyttämölle. Monet **Ulrika Bengtsin** ohjaukselliset ratkaisut ihastuttavat. **Milja Salovaaran** lavastus on niukka ja viitteellinen; tunnelmaa luodaan äänimaailman avulla. Tehdasmiljöönä toimii katoista roikkuvat paksut köydet. Tehaan pauke ja yksitoikkoiset äänet maalataan konemusiikin avulla. Fyysinen ilmaisu hakee paikoin vauhtia jopa modernista tanssista.

Bomullsängelin pohjavireessä on jotain raskasta ja lohdutonta. Näytelmä näyttää ihmisen työn ja järjestelmän rattaissa ja paremman elämisen etsimisen loputtoman ketjun. Aina joku uskoo, luottaa ja toivoo, viimeistään uudet sukupolvet. Hildan poika lähtee paremman elintason perässä Ruotsiin, tytär Englantiin.

Hildan vaatimattomuudessa ja alistuvuudessa on jotain sydäntä särkevää. Hänen elämänsä ja samalla koko näytelmän ydinkuvaksi kiteytyy ompelukone. Hilda haaveilee vuosikymmenet ompelukoneesta, mutta vasta 50-vuotiaana elämänikäinen toive toteutuu.

Näytelmän valo on ihmisten välisen solidaarisuus ja lämpö. *Bomullsängeln* on yhtä paljon ystävyys kuin työn kuvaus. Jos elämän merkitys pitää jostain ammentaa, ammennetakoon se inhimillisestä tukiverkostosta. Näytelmän loppukuva on lohdullisen kaunis.